

การศึกษาวรรณกาศงค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาวพัชรี ศรีจันทร์งาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-002-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16883950

A STUDY OF THE ORGANIZATIONAL CLIMATE IN LARGE ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

MISS PATCHAREE SRICHANNGAM

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-002-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่

สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวพัชรี ศรีจันทร์งาม

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร์ สคนธทรัพย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พัชรี ศรีจันทร์งาม : การศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF THE ORGANIZATIONAL CLIMATE IN
LARGE ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์.
164 หน้า. ISBN 974-632-002-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
ตามแนวคิดของ Rensis Likert

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องมือวิเคราะห์ลักษณะองค์การ Profile
of Organizational Characteristics (POC) ของ Rensis Likert กลุ่มตัวอย่างประชากร
ที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2537 จำนวน
354 คน จาก 80 โรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร
ตามลักษณะของตัวแปรที่ก่อให้เกิดบรรยากาศองค์การทั้ง 8 ด้าน คือ กระบวนการด้านภาวะผู้นำ
พลังทางการจูงใจ กระบวนการติดต่อสื่อสาร กระบวนการอิทธิพล-ปฏิสัมพันธ์ กระบวนการตัดสินใจ
การกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและการสั่งการ กระบวนการควบคุมการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงาน
เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และการฝึกอบรม เป็นแบบปรึกษาหารือ (Consultative)

2. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร
พิจารณาเป็นรายโรงเรียน โดยส่วนรวมมีบรรยากาศองค์การแบบปรึกษาหารือ (Consultative)
และแบบเผด็จการแบบมีศีลย์ (Benevolent authoritative)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บริหารการศึกษา
ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C641947 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: ORGANIZATION / CLIMATE / ELEMENTARY SCHOOLS /
BANGKOK METROPOLITAN / ADMINISTRATION

PATCHAREE SRICHANNAM : A STUDY OF THE ORGANIZATIONAL CLIMATE IN
LARGE ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR . ASSO. PROF.
NOPPONG BUNYAJITRADULA, 164 pp. ISBN 974-632-002-5

The purpose of this research was to study the organizational
climate in large elementary schools under the jurisdiction of the
Metropolitan Administration.

The instrument used in this study was the Profile of Organizational
Characteristics (POC) constructed Rensis Likert. The samples used in this
study were 354 teachers who have been working in 80 elementary schools.
Statistics employed in data analysis were frequency, percentage and
Arithmetic mean.

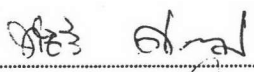
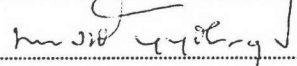
Research finding :

1. The Organizational Climate in large elementary schools under the
jurisdiction of the Metropolitan Administration according to the variables
of the eight aspects of organizational climate including: Leadership
process, Motivational forces, Decision-making process, Goal setting or
Ordering, Control process, Performance goals and Training were found
in consultative pattern.

2. The Organizational Climate in large elementary schools under
the jurisdiction of the Metropolitan Administration according to the
total picture of the organizational climate were found in the combination
of consultative and benevolent authoritative patterns.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนสำเร็จ เรียบร้อยและสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร คุณไพรัช อรรถกามาหนัก คุณชนิด กิตติพิชญ์โนทัย และคุณยุพิน วรพุกชานนท์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวางแผนวิจัย และพัฒนาสำนักการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลโรงเรียน ขอขอบคุณครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีทุกประการ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนด้านการเงินและให้กำลังใจในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
พัชรี ศรีจันทร์งาม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้วิจัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ของการวิจัย.....	9
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ลำดับขั้นการเสนอข้อมูล.....	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ความหมายขององค์การ.....	15
โครงสร้างองค์การ.....	16
ความหมายเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ.....	21
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ.....	23
ทฤษฎีการบริหาร 4 ระบบของ Rensis Likert.....	29
กระบวนการด้านภาวะผู้นำ.....	33
พลังทางการจูงใจ.....	35
กระบวนการติดต่อสื่อสาร.....	39
กระบวนการอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กระบวนการตัดสินใจ.....	43
การกำหนดวัตถุประสงค์หน่วยงานและสิ่งการ.....	44
กระบวนการควบคุมการปฏิบัติงาน.....	46
การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และการฝึกอบรม.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก.....	131
ภาคผนวก ข.....	144
ประวัติผู้เขียน.....	164

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
2. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน กระบวนการภาวะผู้นำ.....	65
3. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน พลังทางการจูงใจ.....	69
4. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน กระบวนการติดต่อสื่อสาร.....	76
5. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน กระบวนการอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์.....	84
6. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน กระบวนการตัดสินใจ.....	89
7. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน การกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและสิ่งการ.....	95
8. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน กระบวนการควบคุมการปฏิบัติงาน.....	98
9. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของตัวแปรด้าน การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และการฝึกอบรม.....	102
10. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและบรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ จำแนกตามตัวแปร.....	104
11. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและบรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ จำแนกเป็นรายชื่อโรงเรียน.....	108
12. ผลการวิเคราะห์จำนวนโรงเรียน และค่าร้อยละของบรรรยากาศองค์การของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	113

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
13. จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	135
14. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับคืนและสมบูรณ์.....	140

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย